

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการควบคุมและป้องกันไฟฟ้ากรณี บ้านใหม่สันคะยอม ตำบลบ้านปาง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่” ผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการศึกษาประกอบไปด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

4.1 บริบทชุมชนของพื้นที่ศึกษา

4.2 ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของประชาชนที่ศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจ ของประชาชน เกี่ยวกับไฟฟ้า

ตอนที่ 3 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชน

ตอนที่ 4 ข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

4.1 บริบทชุมชนของพื้นที่ศึกษา

4.1.1 ที่ตั้ง ขนาดและอาณาเขต

บ้านใหม่สันคะยอม ตำบลบ้านปาง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอดงประมาณ 19 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ประมาณ 26 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ข้างเคียง ดังนี้ คือ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่วัง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ บ้านปางยาง หมู่ที่ 7 และบ้านใหม่ห้วยลึกหมู่ 11

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลแม่เหิยะ

ทิศใต้ ติดต่อกับ บ้านเก้าเต๋อ หมู่ที่ 3

4.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

หมู่บ้านใหม่สันคะยอมตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 10 ตำบลบ้านปง อำเภอหางดง จังหวัด เชียงใหม่ บ้านใหม่สันคะยอมมีพื้นที่ เป็นที่ลาดชันมีป่าไม้และภูเขาล้อมรอบเป็นส่วนใหญ่ พื้นที่ราบมีน้อย ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยและใช้ทำการเกษตรมีแม่น้ำหลายสายไหลผ่านเช่น แม่น้ำแม่ท่าช้าง และแม่น้ำขนิล เป็นแม่น้ำที่ประชาชนบ้านใหม่สันคะยอมใช้ในการทำการเกษตร ทำไร่นาทำสวน ทั้ง 2 ฝั่งแม่น้ำจะเป็นเขตป่าไม้ถาวร สภาพป่าไม้ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ผลัดใบ เช่น ป่าโปร่ง ป่าเต็งรัง (ป่าแพะ)

4.1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

ภูมิอากาศโดยทั่วไป ฤดูหนาวเริ่มประมาณเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ เป็นช่วงแห่งฤดูการเก็บเกี่ยวพืชผลทางการเกษตร ในช่วงปลายเดือนธันวาคมถึงปลายเดือนมกราคม อากาศช่วงนี้จะหนาวและเริ่มเข้าฤดูร้อนในช่วงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน จะเป็นช่วงที่ชาวบ้านหาของป่าพวกไข่มดแดง หรือเก็บเห็ด และเป็นช่วงที่มีเหตุการณ์ไฟป่าเกิดขึ้น และในช่วงปลายเมษายนถึงตุลาคมก็จะเป็นฤดูฝน ชาวบ้านก็จะเข้าไปเก็บของป่าพวกเห็ด หน่อไม้ ผักหวาน เป็นต้น

4.1.4 การคมนาคม

มีถนนสายหลักและสำคัญ คือ ทางหลวงหมายเลข 1269 ตอนแยกทางหลวงหมายเลข 121 สายหางดง – สะเมิง เส้นทางคมนาคมภายในหมู่บ้านใหม่สันคะยอม เริ่มแรกเป็นถนนดินลูกรัง ต่อมาได้งบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปง ทำถนนคอนกรีต แต่ถนนบางซอยในหมู่บ้านบางส่วนยังมีสภาพเป็นถนนดินลูกรังและเป็นหลุมเป็นบ่อ

4.1.5 การมีส่วนร่วมของประชาชนบ้านใหม่สันคะยอม

ประชาชนบ้านใหม่สันคะยอมมีความสามัคคีกันเป็นอย่างดี โดยเฉพาะการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนบ้านใหม่สันคะยอมที่ทุกคนมีส่วนร่วม ได้เสีย หรือกิจกรรมประเพณีต่างๆ ที่สำคัญในหมู่บ้าน โดยมีผู้นำชุมชนด้านการปกครองคือผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งผู้ใหญ่บ้านใหม่สันคะยอมในปัจจุบัน คือ นายศรีวรรณ ไชยยะ และมีผู้นำด้านบริหาร คือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล นายวิทยา จุมปี และนายสุนทร แก้วกาวีล โดยจะมีการจัดการประชุมในเรื่องที่จำเป็นเท่านั้น เพราะในปัจจุบันถ้ามีข่าวสารอะไรก็ตามเพื่อความสะดวกก็จะใช้เสียงตามสายแทน เช่น การแจ้งเหตุไฟป่า หรือการเชิญชวนในกิจกรรมควบคุมและป้องกันไฟป่า โดยจะมีตัวแทนอาสาสมัครป้องกันไฟป่าในหมู่บ้าน เพื่อเชิญชวนชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรม แต่จากการให้ข้อมูลพบว่า การใช้เสียงตามสายนั้นถึงแม้จะสะดวกสบายแต่ก็ทำให้ชุมชนมีความผูกพันกันน้อยลง มีการ

จัดตั้งมวลชนกลุ่มต่างๆ ในตำบล เช่นกลุ่มด้านธรรมชาติ กลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำกลุ่มชมรมการท่องเที่ยว โดยการสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่สมาชิกในกลุ่ม มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ในด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้กลุ่มด้านอาชีพ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มพัฒนาอาชีพดีเลิศ กลุ่มเกษตร กลุ่มจักสาน กลุ่มเย็บผ้า กลุ่ม อสม.และกลุ่มสร้างสุขภาพ แต่ในปัจจุบัน การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ นั้น มีชาวบ้านเข้าร่วมลดน้อยลงเมื่อเทียบกับเมื่อก่อน สาเหตุหนึ่งก็คงเป็นเพราะว่าความผูกพันชาวบ้านลดน้อยลง ต่างคนต่างทำมาหากินนอกหมู่บ้านไม่ทำอะไรทำนาเหมือนแต่ก่อน คนหนุ่มคนสาวส่วนใหญ่ต่างออกไปทำงานในเมือง หรือไปเรียนหนังสือพอเรียนจบก็ทำงานในเมืองไม่ค่อยมีเวลา บางคนก็พักในเมือง นานๆ ถึงจะกลับเข้ามา ก็เหลือแต่คนแก่หรือชาวบ้านที่ยังประกอบอาชีพทำไร่ทำสวน และคนหนุ่มคนสาวที่ทำงานตาม โรงแรมหรือรีสอร์ทใกล้บ้านแถวนี้เท่านั้น ทำให้มีจำนวนชาวบ้านที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนลดน้อยลงไป

4.1.6 ทรัพยากรป่าไม้กับชุมชน

บ้านใหม่สันคะยอม มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชุมชนในการดำรงชีพของชาวบ้านทั้งทางตรงและทางอ้อม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในอดีตสมัยปู่ย่าตายาย การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้นั้นไม่มีการควบคุมการตัดไม้หรือการบุกรุกพื้นที่ป่า วิถีชีวิตของชาวบ้านในอดีต ชาวบ้านจะตัดต้นไม้มาสร้างบ้านเรือนที่พักอาศัย ลำสัตว์ พร้อมกับเก็บของป่า และใช้พื้นที่ป่าในการทำเกษตร แต่ในปัจจุบันมีพื้นที่ป่าลดน้อยลง สัตว์ป่าก็ลดน้อย และได้มีหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ของภาครัฐได้เข้ามาในหมู่บ้านเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจด้านผลกระทบจากการทำลายป่าแก่ชาวบ้านว่าส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในด้านต่างๆ และการดำรงชีวิตของชาวบ้านอย่างไร จึงได้มีการควบคุมและประกาศจากทางหน่วยงานราชการ ห้ามตัดไม้ทำลายป่า ห้ามบุกรุกพื้นที่ป่า และล่าสัตว์ป่า แต่ชาวบ้านก็สามารถใช้ประโยชน์จากป่าได้ โดยเก็บของป่าได้ เช่น เห็ด และผักชนิดต่างๆ ใบตอง หรือสมุนไพร พืช และอื่นๆ โดยไม่ตัดไม้ทำลายป่า และส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของต้นไม้ในป่า และใช้ป่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของชุมชนเช่น การเลี้ยงผีขุนน้ำของชาวบ้าน แต่ก็ยังมีชาวบ้านบางส่วนซึ่งเป็นชาวบ้านส่วนน้อยมากที่ทำการฝ่าฝืนโดยการลักลอบตัดไม้ และการล่าสัตว์ป่าสงวน รวมถึงลักลอบเผาป่าเพื่อทำการล่าสัตว์ หรือการหาของป่าใน โดยผิดวิธีจนเป็นเหตุให้เกิดไฟป่า อีกปัญหาหนึ่งคือ กระแสการกว้านซื้อที่ดิน โดยเฉพาะนายทุนที่จะเข้ามา ถ้าหากในชุมชนเองหรือผู้นำชุมชนเปิดทางให้ โดยอาศัยการมีผลประโยชน์ร่วมกับนายทุน ก็จะเกิดการบุกรุกป่า โดยเฉพาะที่ดินที่มีอาณาเขตติดกับพื้นที่ป่าและทำการรุกล้ำพื้นที่ป่าเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว จึงเป็นสาเหตุต่างๆ ที่ทำให้ป่าถูกทำลาย และมีพื้นที่ป่าลดน้อยลง

4.1.7 เศรษฐกิจในชุมชน

อาชีพของประชาชนบ้านใหม่สันคะยอมนั้น จะมีอาชีพทำไร่ ทำสวน ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิม และปัจจุบันมีชาวบ้านก็ไปเป็นลูกจ้างในสถานประกอบการต่างๆ เช่น โรงแรม รีสอร์ท และบ้านพักตากอากาศ ที่อยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านปาง และชาวบ้านที่เหลือก็ยังทำงานรับจ้างทั่วไป รวมถึงรับจ้างทำไร่ทำสวน เช่น การปลูก ลิ้นจี่ การปลูกผักชวาลโยเต้ ฯลฯ ส่วนคนหนุ่มคนสาวที่มีการศึกษา ก็จะออกไปทำงานในเมือง หรือต่างจังหวัด ส่วนอาชีพเสริมก็จะเลี้ยงสัตว์ทำไร่ทำสวนเล็กๆ น้อยๆ ผู้เฒ่าผู้แก่ก็จะดูแลลูกหลานเล็กๆ อยู่ที่บ้าน ส่วนการทำไร่ทำสวนนั้นเมื่อหมดฤดูการเก็บเกี่ยว หรือเวลาว่าง จากการทำภารกิจต่างๆ ชาวบ้านก็หาของป่ามาขายเพื่อเป็นอาชีพเสริม หรือเพื่อการดำรงชีพ โดยแบ่งเป็นในช่วงฤดูแล้ง ประมาณ เดือนมีนาคม – เมษายน ก็จะเข้าไปหาไข่มดแดง ฟืน หรือล่าสัตว์ ฯลฯ ตามแต่ความถนัดของแต่ละคน พอช่วงต้นฤดูฝนประมาณเดือน พฤษภาคม มิถุนายน กรกฎาคม ชาวบ้านก็จะเข้าไปเก็บของป่า อีกครั้ง เช่น เห็ด ผักหวาน หน่อไม้ ฯลฯ เป็นต้น

แต่ในปัจจุบัน มีนายทุนหรือผู้คนต่างถิ่นเข้ามากว้านซื้อที่ดินในหมู่บ้านใหม่สันคะยอมและหมู่บ้านใน ตำบลบ้านปางเพิ่มมากขึ้น เพื่อสร้างที่อยู่อาศัย ทำธุรกิจด้านการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม รีสอร์ท และบ้านพักตากอากาศ และการทำเกษตรเพื่อธุรกิจ เช่น การปลูกลิ้นจี่ การปลูกผักชวาลโยเต้ โดยการจ้างแรงงานต่างด้าว ด้วยการให้ข้อมูลของผู้ใหญ่บ้านพบว่า มีแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในหมู่บ้านทั้งรับจ้างดูแลบ้าน และทำไร่ทำสวน ประมาณ 20 คน เพราะแรงงานต่างด้าวค่าแรงถูก ซึ่งเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านใหม่สันคะยอมต้องออกไปทำงานข้างนอกหมู่บ้าน

4.1.8 พิธีกรรมที่สำคัญในชุมชน

พิธีกรรมเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น โดยมีพิธีกรรมที่สำคัญของชุมชนดังต่อไปนี้

1. พิธีกรรมสืบชาติบ้าน – สงเคราะห์บ้าน เป็นพิธีกรรมที่แฝงอยู่ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ (ปีใหม่เมือง) เพื่อร่วมพิธีสะเดาะเคราะห์ครั้งใหญ่ ในการประกอบพิธีกรรมจะมีทั้งพิธีกรรมฝ่ายพุทธ และพิธีกรรมฝ่ายผีประสานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ชุมชน

2. พิธีกรรมเลี้ยงผีเสื้อบ้าน ในหมู่บ้านงาแมงจะมีสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้านเสื้อบ้านเป็นเรื่องที่ชาวบ้านได้ปฏิบัติสืบต่อกันมา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยทำการเลี้ยงในเดือน 9 แรม 9 เหนือ (เดือนพฤษภาคม) ชาวบ้านจะมาร่วมงานกัน ในการประกอบพิธีกรรมจะมีการลงเจ้า (ม้าขี่) เพื่อทำนายทายทักถึงความเป็นไปของชุมชน

3. ในเดือน 9 แรม 9 เหนือ (เดือนพฤษภาคม) นี้ชาวบ้านยังมีการเลี้ยงผีฝ่ายและผีขุนน้ำด้วย ทั้งนี้เพราะว่าใกล้ถึงฤดูกาลเพาะปลูก

4. การเลี้ยงผีปู่ย่า เป็นพิธีกรรมในระบบเครือญาติฝ่ายหญิงที่ชุมชนชาวบ้านใหม่ สันตะยอมยังปฏิบัติสืบต่อกันมา ทั้งนี้ก็เพื่อรักษาความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติเอาไว้ ส่วนจะ ตรงกับวันไหนนั้นก็แล้วแต่การยึดถือของสายฝิ่นนั้นๆ การเลี้ยงผีปู่ย่า เป็นการควบคุมพฤติกรรมฝ่าย หญิงมิให้นอกกลุ่มนอกทางครรลองจารีตประเพณี เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางฝ่ายหญิงที่ผู้ชายจะ เข้ามายุ่งเกี่ยวในพิธีกรรมไม่ได้ เหตุผลอีกอย่างก็คือ การนับถือผีของชาวบ้านสืบเนื่องกันมา ตั้งแต่ อดีต เหตุการณ์หลายอย่างที่ทำให้ชาวบ้านเชื่อว่าเกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของผู้คน เช่น การเจ็บไข้ได้ป่วยโดยไม่ทราบสาเหตุ รักษาแล้วไม่ดีขึ้นหรือ โชคไม่ดี การดำเนินชีวิตมีปัญหา อุปสรรค ครอบครัวไม่สงบสุขมีการทะเลาะเบาะแว้งกัน เป็นต้น สิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อหาสาเหตุไม่ได้ คน มักคิดว่าสิ่งที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ ที่ไม่พึงปรารถยานั้นต้องเป็นสิ่งที่มิอำนาจ อยู่เหนือมนุษย์และ ธรรมชาติ ซึ่งส่วนใหญ่ จะคิดว่าเป็นการกระทำของภูตผี ปีศาจ แม้ในปัจจุบัน บ้านเมืองมีความ เจริญมากขึ้นคนในสังคมได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง แต่ความเชื่อในเรื่องภูตผีปีศาจยังคงสืบทอดกัน มา ปัจจุบันแม้ความเชื่อเรื่องผีของชาวบ้านใหม่สันตะยอมจะเริ่มลดลง แต่วิถีการดำเนินชีวิตก็ยังคง มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับภูตผีปีศาจ โดยคนเฒ่าคนแก่ในครอบครัวจะเป็นผู้สืบทอดการเลี้ยงผีบางแห่ง กำหนดเลี้ยงในวันขึ้น 11 ค่ำ เดือน 9 ของทุกปี หรือวันออก 3 ค่ำ เดือน 6 โดยจัดเตรียมสิ่งของนำไป ประกอบพิธีได้แก่ หัวหมู ไก่ต้ม ข้าวสุก ผลไม้ เหล้าขาวรูป 8 ดอก บางครั้งการเลี้ยงผี อาจไม่ จำเป็นต้องมีการเข้าทรง โดยอาจเป็นการแก้บนของลูกหลานซึ่งทำได้โดยการจัดเตรียมสิ่งของ เครื่องเช่นไปถวายเป็นห่อผีปู่ย่า นำไม้ไผ่ยาวที่อยู่บนหอมาวัดวาและ ทำเครื่องหมาย ไว้แล้วจูดรูป บอกล่าว นั่งรอสักครู่ นำไม้ไผ่มาวัดวาอีกครั้ง ถ้าการวัดวา ครั้งหลังนี้ได้ความยาวมากกว่าครั้งแรก เป็นการรับรู้ว่ามีผีปู่ย่าได้รับเครื่องเช่นสังเวทแล้ว เป็นเสร็จพิธี

5. พิธีกรรมการเลี้ยงผีเจ้าที่ – ผีหอผีเรือน เป็นพิธีกรรมในระดับครอบครัวที่ ชาวบ้านจะเลี้ยงขอบคุณบูชาผี ที่คอยปกป้องรักษาเขตแดนและบ้านเรือนให้อยู่เย็นเป็นสุข การเลี้ยง ผีเจ้าที่และผีเรือนไม่มีการกำหนดวันเวลาที่ชัดเจน แต่ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้อยู่อาศัยที่จะ กำหนดวันเลี้ยงเอง โดยจะเลือกเอาผู้ที่มีความอาวุโส เป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมแต่ละตระกูล ซึ่งเป็นการเลี้ยงผีบรรพบุรุษอย่างหนึ่ง โดยจะใช้ไข่ไก่ หรือไก่ในการเช่นสรวงบูชา และถ้าครบ 3 ปี ก็จะทำการบูชาไหว้ผีด้วยหมูเป็นส่วนใหญ่

4.1.9 ระบบความสัมพันธ์ทางสังคมของชุมชน

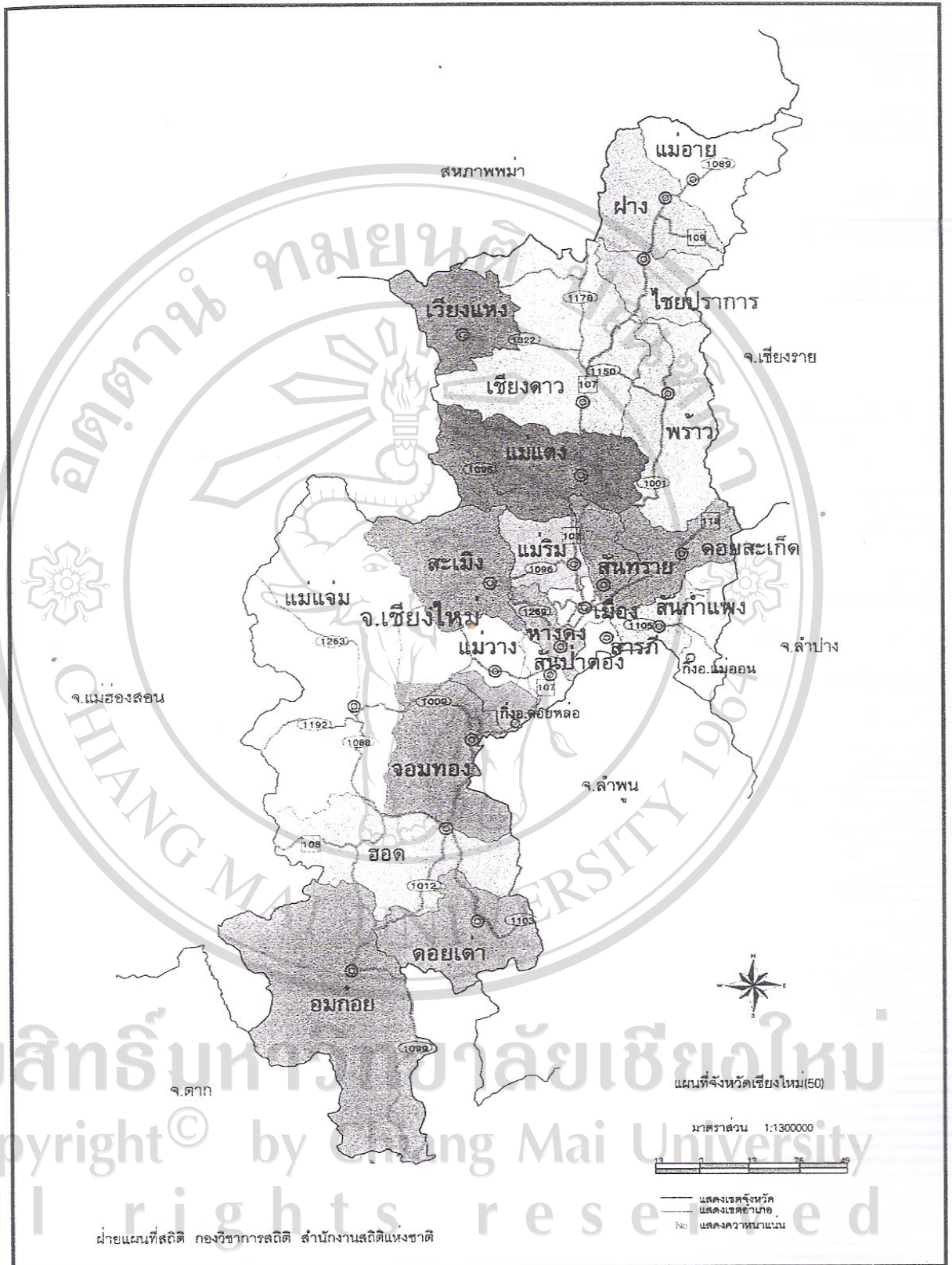
ชาวบ้านใหม่สันตะยอมยังมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติมาอย่างยาวนาน และ ระบบครอบครัวใหญ่มีมี ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ และลูกหลาน ก็ยังมีอยู่แต่ปัจจุบันเริ่มมีน้อย ส่วนมาก จะเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ ผู้ที่แต่งงานจะแยกตัวไปอยู่ที่หมู่บ้านอื่นเป็น ส่วนใหญ่หรือแยกไปตั้งครอบครัวใหม่อยู่ในบริเวณหมู่บ้านเดียวกันก็มี แต่จะมีระบบสายเครือญาติ เข้ามาเชื่อมโยงระบบความสัมพันธ์ทางสังคมของชุมชนเอาไว้โดยการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่ง

กันและกัน ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือคนในสายครอบครัวหรือภายในชุมชนก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่จะอยู่ กันแบบฉันทันมืออะไร ก็จะช่วยเหลือกัน รวมถึงการเคารพในระบบอาวุโสตามครรลองจารีตที่สืบทอดต่อกันมา ซึ่งปรากฏชัดในเรื่องของการขอมาต่อกันหรือการรดน้ำคำหัวในประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น

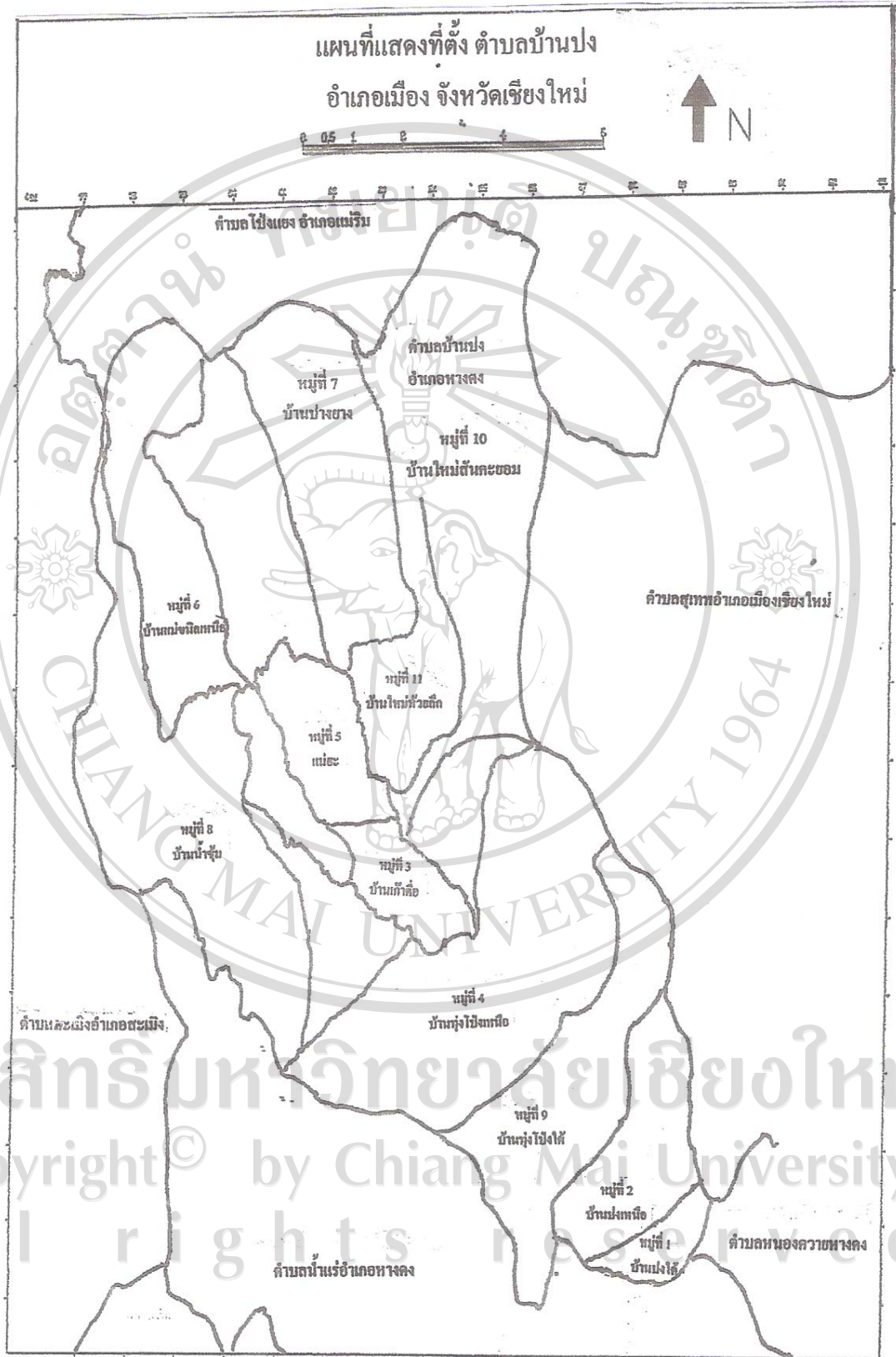
ในอดีตฝ่ายชายจะเป็นผู้นำครอบครัวตามระบบอาวุโสครอบครัว ดังเช่น ปู่ยาตายาย พ่อ แม่ ลูก ยังให้ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง โดยฝ่ายหญิงจะเป็นแม่บ้าน ดูแลเกี่ยวกับการบ้านการเรือน ส่วนผู้ชายจะออกไปทำงานนอกบ้าน แต่ในปัจจุบันชายหญิงต่างต้องช่วยกันทำมาหากินเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

สิ่งที่น่าจะเป็นปัญหาก็คือ สังคมสมัยใหม่ที่มองวัตถุเป็นหลัก มีการแข่งขันกันมากขึ้น ทำให้ชุมชนขาดความสามัคคี เอาตัวรอดเป็นที่ตั้ง คนรุ่นหลังที่ออกไปทำงานข้างนอกหมู่บ้านมาก ไม่เห็นประโยชน์ของชุมชน ต่างกับสังคมเดิมที่มีการพึ่งพาอาศัยกัน มีการเชื่อฟังกัน มีความเคารพในกันและกัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved



ภาพที่ 1 แผนที่แสดงพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่



ภาพที่ 2 แผนที่แสดงพื้นที่ตำบลบ้านปาง



ภาพที่ 3 แผนที่แสดงที่ตั้งหมู่บ้านใหม่สันตะยอม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

4.2 ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของประชาชนที่ศึกษา

เพศ ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ร้อยละ 58.6 (ดังตารางที่ 1) เนื่องจากเพศชายเป็นกลุ่มของหัวหน้าหรือครอบครัว และเป็นผู้ที่มีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรเก็บข้อมูล และเพศหญิง 41.4 เนื่องจากในกรณีที่ผู้ชายออกไปทำงานนอกบ้านหรือเสียชีวิต ซึ่งในชุมชนบ้านใหม่สันคยอมส่วนใหญ่จะยังคงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมคือผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้าของครอบครัวแม้ปัจจุบันการทำมาหากินของครอบครัวจะเป็นในลักษณะช่วยเหลือกันทั้งผู้หญิงและผู้ชาย เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจที่ต้องช่วยเหลือกันมากขึ้น

อายุ ข้อมูลการกระจายของอายุแบ่งตามช่วงชั้นพบว่า อายุของกลุ่มตัวอย่างกระจายอยู่ในกลุ่มอายุ 41 – 50 ปี ร้อยละ 32.2 รองลงมาคือ 51 – 60 ปี ร้อยละ 21.8 และ 31 – 40 ปี ร้อยละ 20.7 นอกจากนั้นกระจายอยู่ในกลุ่มอื่นๆ การที่กลุ่มตัวอย่างมีอายุในช่วง 41 – 50 ปี เพราะส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว ซึ่งอาจเป็นชายหรือหญิงก็ได้

ระดับการศึกษา การกระจายของกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับต่างๆ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 44.8 ไม่จบประถมศึกษา 1.4 รองลงมา จบมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) ร้อยละ 14.9 และ จบประถมศึกษา (ป.4 – ป.6) ร้อยละ 12.7 ชาวบ้านที่ไม่จบประถมศึกษา 1.4 ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีอายุ ตั้งแต่ 40 ปี ขึ้นไป เพราะว่เมื่อก่อนนั้น ชาวบ้านส่วนใหญ่เมื่อโตขึ้นมาก็ต้องทำมาหากินช่วยพ่อแม่ทำงาน ทำไร่ ทำนา ไม่ได้สนใจเรื่องเรียนเท่าไรนัก อีกอย่างก็คือ ฐานะทางครอบครัวนั้น ไม่ได้ร่ำรวยมากนักจึงไม่ได้มีโอกาสได้เรียนหนังสือ แต่ในปัจจุบันลูกหลานได้มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนมากขึ้นเพราะว่าภาครัฐให้การสนับสนุน โดยได้เรียนฟรีถึงระดับมัธยม อีกทั้งยังมีทุนการศึกษาสำหรับเด็กยากจนทำให้เด็กในสมัยนี้มีการศึกษามากขึ้น โดยจะเห็นได้ว่า ร้อยละ 12.6 จบปริญญาตรี

อาชีพหลัก จากตารางที่ 1 ส่วนใหญ่ประชาชนบ้านใหม่สันคยอมจะประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 47.1 รองลงมา ทำไร่ ทำสวน ร้อยละ 31 และ ค้าขาย ร้อยละ 8

อาชีพรอง ส่วนใหญ่พบว่า รับจ้างทั่วไป 47.1 รองลงมา ทำไร่ ทำสวน ร้อยละ 31 และค้าขาย ร้อยละ 9.2 แต่ที่เป็นสิ่งที่ตั้งข้อสังเกตที่เกี่ยวกับการศึกษาครั้งนี้คือ ร้อยละ 12.6

ประกอบอาชีพ หางของป่า เช่น เห็ด หน่อไม้ ฟืน ฯลฯ

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนบ้านใหม่สันคะยอมมีรายได้ต่อเดือน ร้อยละ 55.1 มีรายได้ต่อเดือน 5,001 บาทขึ้นไป เพราะว่าชาวบ้านใหม่สันคะยอมนั้นประกอบอาชีพรับจ้าง โดยได้รับค่าจ้างในอัตราขั้นต่ำต่อวันเมื่อรวมแล้ว ซึ่งมากกว่า 5,000 บาท และอีกประการหนึ่งก็คือประชาชนที่มีการศึกษามากขึ้นก็จะได้รับเงินเดือนตามวุฒิการศึกษา รองลงมา ร้อยละ 12.6 มีรายได้ 4,001 – 5,000 บาท และ ร้อยละ 10.3 ต่ำกว่า 1,000 บาท คือผู้สูงอายุที่อยู่ดูแลบ้าน

ระยะเวลาที่อยู่อาศัย พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านใหม่สันคะยอม ร้อยละ 64.3 ระยะเวลาตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป รองลงมาคือ ร้อยละ 16.1 ระยะเวลา 16 – 20 ปี และ ร้อยละ 9.2 ระยะเวลา 11 – 15 ปี นอกจากนั้นเป็นกลุ่มที่เพิ่งย้ายเข้ามาใหม่ หรือย้ายตามคู่สมรส การนับถือศาสนา พบว่า ประชาชนบ้านใหม่สันคะยอม นับถือศาสนาอยู่ สอง ศาสนา คือร้อยละ 90.8 นับถือศาสนาพุทธ และร้อยละ 9.2 นับถือศาสนาคริสต์

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

| รายละเอียด | จำนวน | ร้อยละ |
|-------------|-----------|--------------|
| เพศ | | |
| ชาย | 51 | 58.6 |
| หญิง | 36 | 41.4 |
| รวม | 87 | 100.0 |
| อายุ | | |
| 20 – 30 ปี | 8 | 9.2 |
| 31 – 40 ปี | 18 | 20.7 |
| 41 – 50 ปี | 28 | 32.2 |
| 51 – 60 ปี | 19 | 21.8 |
| 61 – 70 ปี | 11 | 12.6 |
| 70 ปีขึ้นไป | 3 | 3.5 |
| รวม | 87 | 100.0 |

ตารางที่ 1 (ต่อ)

| รายละเอียด | จำนวน | ร้อยละ |
|------------------------------------|-----------|--------------|
| ระดับการศึกษา | | |
| ไม่จบประถมศึกษาป.4 | 39 | 44.8 |
| จบประถมศึกษา (ป.4 – ป.6) | 11 | 12.7 |
| จบมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) | 13 | 14.9 |
| จบมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) | 5 | 5.8 |
| จบอาชีวศึกษา (ปวช. – ปวส.) | 8 | 9.2 |
| จบปริญญาตรี | 11 | 12.6 |
| รวม | 87 | 100.0 |
| อาชีพหลัก | | |
| รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ | 7 | 8.1 |
| เลี้ยงสัตว์ | 4 | 4.6 |
| ทำไร่ ทำสวน | 27 | 31 |
| ค้าขาย | 8 | 9.2 |
| รับจ้างทั่วไป | 41 | 47.1 |
| รวม | 87 | 100.0 |
| อาชีพรอง | | |
| เลี้ยงสัตว์ | 16 | 18.4 |
| ทำไร่ ทำสวน | 34 | 39.1 |
| ค้าขาย | 12 | 13.8 |
| รับจ้างทั่วไป | 5 | 5.8 |
| หาของป่า เช่น เห็ด หน่อไม้ ฟืน ฯลฯ | 11 | 12.6 |
| อื่น ระบุ..... | 9 | 10.3 |
| รวม | 87 | 100.0 |

ตารางที่ 1 (ต่อ)

| รายละเอียด | จำนวน | ร้อยละ |
|------------------------------------|-----------|--------------|
| รายได้เฉลี่ยต่อเดือน | | |
| ต่ำกว่า 1,000 บาท | 9 | 10.3 |
| 1,001 – 2,000 บาท | 7 | 8.1 |
| 2,001 – 3,000 บาท | 5 | 5.8 |
| 3,001 – 4,000 บาท | 7 | 8.1 |
| 4,001 – 5,000 บาท | 11 | 12.6 |
| 5,001 บาทขึ้นไป | 48 | 55.1 |
| รวม | 87 | 100.0 |
| ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน | | |
| ระยะเวลา 1 – 5 ปี | 3 | 3.5 |
| ระยะเวลา 6 – 10 ปี | 6 | 6.9 |
| ระยะเวลา 11 – 15 ปี | 8 | 9.2 |
| ระยะเวลา 16 – 20 ปี | 14 | 16.1 |
| ระยะเวลาตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป | 56 | 64.3 |
| รวม | 87 | 100.0 |
| การนับถือศาสนา | | |
| ศาสนาพุทธ | 79 | 90.8 |
| ศาสนาคริสต์ | 8 | 9.2 |
| รวม | 87 | 100.0 |

ตอนที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจ ของประชาชน เกี่ยวกับไฟฟ้า

1.1 ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับไฟฟ้า ของประชาชนบ้านใหม่สันคะยอมนั้น ร้อยละ 94.2 เห็นว่าสาเหตุของไฟฟ้าส่วนใหญ่เกิดจากมนุษย์ ร้อยละ 86.2 ชาวบ้านยังเข้าใจโดยว่า การจุดไฟเผาไร่ในหน้าแล้ง อาจทำให้ลูกกลมเข้าไปไหม้ป่าได้ และร้อยละ 73.5 ดังตารางที่ 2 ชาวบ้านเห็นว่า เมื่อใช้ไฟฟ้ามืดแดงแล้ว ให้รีบกลับมาเพราะไฟจะลูกกลมเป็นอันตรายต่อตนเอง ซึ่งก็เป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดไฟฟ้าได้

1.2 ประชาชนบ้านใหม่สันคะยอมส่วนใหญ่จะได้ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับไฟฟ้า ในเรื่องของการควบคุมไฟฟ้าจากหน่วยงานของภาครัฐ โดยผ่านทางเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหาร ส่วนท้องถิ่น หรือผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นตัวแทนชุมชนในการรับนโยบายจากภาครัฐ นอกเหนือจากความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ไฟฟ้าที่เป็นภูมิปัญญาดั้งเดิม การเกิดไฟฟ้าที่ผ่านมามัก เกิดในเขตป่าติดกับชุมชนและพื้นที่ทำกิน และส่วนใหญ่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบคือหน่วยงานของรัฐ เช่น หน่วยควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่นั้นๆ ชาวบ้านใหม่สันคะยอม ร้อยละ 66.6 เห็นว่าการป้องกัน และควบคุมไฟฟ้านั้นเป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมควบคุมไฟฟ้านั้นไม่ได้รับผลค่าตอบแทน อีกทั้งยังมองว่าการเข้าร่วมไปดับไฟฟ้านั้นทำให้เสียเวลาในการพักผ่อน เพราะการดับไฟฟ้านั้นต้องใช้เวลาดับไฟฟ้าค่อนข้างนาน และเข้าใจว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้รับค่าตอบแทนและมีเงินเดือนอยู่แล้วควรจะทำหน้าที่ของตนเอง โดยประชาชนจะไม่คำนึงว่า เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการและหน่วยงานที่รับผิดชอบจะมีกำลังเพียงพอที่จะเข้าไปดับไฟฟ้าหรือไม่อย่างไร และการที่มีกำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอและขาดความร่วมมือจากชาวบ้านในการ เข้าร่วมดับไฟฟ้านั้นยังทำให้ ไฟฟ้านั้นลุกลามเป็นบริเวณกว้างทำให้อยากต่อการดับ นอกจากนี้ ชาวบ้านใหม่สันคะยอม ร้อยละ 63.2 ยังเห็นว่า ไฟฟ้ามีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อมนุษย์แค่ตอนที่เกิดเหตุการณไฟฟ้าเกิดขึ้นเท่านั้น พอไฟดับก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น

1.3 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับไฟฟ้า ในด้านที่เป็นประโยชน์กับประชาชนบ้านใหม่ สันคะยอม ร้อยละ 78.1 เห็นว่าเมื่อมีไฟฟ้าเกิดขึ้น ถึงแม้จะสูญเสียดังกล่าวไปแต่ก็ได้เก็บของป่า เช่น ผักหวาน เห็ดเหาะ เป็นต้น และร้อยละ 40.2 เห็นว่าการเกิดไฟฟ้ามี่ผลทำให้ดินเสื่อมความอุดม สมบูรณ์ ดินถูกทำลาย อินทรียัตถุและความชื้นลดลงบ้าง แต่ประหยัดแรงงานคนในการแผ้วถาง ป่าเพื่อทำการเกษตร

ตารางที่ 2 ร้อยละของประชาชนที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับไฟฟ้า

| ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับไฟฟ้า | ถูกต้อง | | ไม่ถูกต้อง | |
|---|---------|--------|------------|--------|
| | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ |
| 1. การจุดไฟเผาไร่ในหน้าแล้ง อาจทำให้ลูกกลมเข้าไปไหม้ป่าได้ | 75 | 86.2 | 12 | 13.7 |
| 2. สาเหตุของไฟฟ้าส่วนใหญ่เกิดจากธรรมชาติ เกิดจากฟ้าผ่า อากาศร้อนมากๆ ต้นไม้เสียดสีกันทำให้เกิดไฟลูกกลม | 8 | 9.2 | 79 | 90.8 |
| 3. สาเหตุของไฟฟ้าส่วนใหญ่เกิดจากมนุษย์ | 82 | 94.2 | 5 | 5.7 |
| 4. การเกิดไฟฟ้ามีผลทำให้ดินเสื่อมความอุดมสมบูรณ์ ดินถูกทำลาย อินทรีย์วัตถุและความชื้นลดลง บ้าง แต่ประหยัดแรงงานคนในการแผ้วถางป่า เพื่อทำการเกษตร | 52 | 59.7 | 35 | 40.2 |
| 5. การเผาป่าเพื่อไล่ หรือล่าสัตว์เป็นวิธีการที่ทำให้เราสามารถล่าสัตว์ป่าได้ง่ายขึ้น ไม่มีผลเสียหายแต่ประการใดเพราะว่าเป็นวิธีการที่ทำกันมานานแล้ว | 11 | 12.6 | 76 | 87.3 |
| 6. ไฟป่าก่อให้เกิดความเสียหายต่อ ต้นไม้เล็กๆ หรือวัชพืชเท่านั้น ส่วนไม้ใหญ่จะไม่เป็นไร | 83 | 95.4 | 4 | 4.6 |
| 7. คิว้นไฟที่เกิดขึ้นจากไฟฟ้า ทำให้ชาวบ้าน มีผลต่อสุขภาพของชาวบ้าน โดยเฉพาะระบบทางเดินหายใจ | 76 | 87.3 | 11 | 12.6 |
| 8. เมื่อมีไฟฟ้าเกิดขึ้น ถึงแม้จะสูญเสียสภาพป่าไม้ แต่ก็ได้เก็บของป่า เช่น ผักหวาน เห็ดเหาะ เป็นต้น | 68 | 78.1 | 19 | 21.8 |
| 9. การป้องกัน และควบคุม ไฟป่านั้นเป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ของรัฐ | 58 | 66.6 | 29 | 33.3 |
| 10. เมื่อใช้ไฟเผาผดแดงแล้ว ให้รีบกลับมาเพราะไฟจะลูกกลมเป็นอันตรายต่อตนเอง | 64 | 73.5 | 23 | 26.4 |

ตารางที่ 2 (ต่อ) ร้อยละของประชาชนที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับไฟฟ้า ของประชาชน

| ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับไฟฟ้า | ถูกต้อง | | ไม่ถูกต้อง | |
|--|---------|--------|------------|--------|
| | จำนวน | ร้อยละ | จำนวน | ร้อยละ |
| 11. ไฟฟ้ามีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อมนุษย์แค่ตอนที่เหตุการณไฟฟ้าเกิดขึ้นเท่านั้น พอไฟดับก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น | 55 | 63.2 | 32 | 36.7 |
| 12. ไฟฟ้าส่วนใหญ่เกิดในหน้าแล้ง (ฤดูร้อน) | 84 | 96.5 | 3 | 3.4 |
| 13. ล้วนไฟที่เกิดขึ้น ทำให้อากาศมีอุณหภูมิสูงขึ้น บดบังแสงอาทิตย์ | 48 | 55.1 | 39 | 44.8 |
| 14. การเผาขยะ ใกล้กับพื้นที่ป่า เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดไฟฟ้า | 28 | 32.1 | 59 | 67.8 |
| 15. ไฟฟ้าเกิดขึ้นมานานแล้ว ไม่น่าจะมีผลเสียแต่อย่างใด | 21 | 24.1 | 66 | 75.8 |

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนบ้านใหม่สันคะยอมมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับไฟฟ้า อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 59.8 เหตุผลที่ชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลางนั้น เพราะว่ากลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลนั้นส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 40 ปี ขึ้นไป (ดังข้อมูลในตารางที่ 1) ซึ่งเป็นเรื่องของทัศนคติและความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล เพราะตั้งแต่อดีตกาลมานั้น วิถีชีวิตของประชาชนมีความผูกพันกับป่ามาก ไม่มีเขตหวงห้าม ไม่มีกฎหมายข้อห้ามต่าง ๆ ทำให้ชาวบ้านคิดว่าไฟฟ้าที่เกิดขึ้นไม่รุนแรงมากนัก ยังมีประโยชน์ เมื่อมีไฟฟ้าเกิดขึ้น ถึงแม้จะสูญเสียสภาพป่าไม้ แต่ก็ได้เก็บของป่า เช่น ฝักหวาน เห็ดเหาะ หน่อไม้ สามารถนำมาประกอบอาหารทำให้ซึ่งประหยัดค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว ของป่าที่เก็บมายังเหลือที่จะนำไปขายสร้างรายได้

ส่วนร้อยละ 32.2 ประชาชนบ้านใหม่สันคะยอมที่มีความรู้ความเข้าใจมาก นั้นอยู่ในกลุ่มผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมการควบคุมและป้องกันไฟป่าบ่อยครั้ง และผู้ที่ได้รับการศึกษา ที่สูงมากขึ้นทำให้เข้าใจถึงปัญหาของไฟฟ้าในภาพรวมมากกว่าและสามารถที่จะปรับวิถีชีวิตตัวเองให้สอดคล้องกับการแก้ปัญหาของไฟฟ้าที่เกิดขึ้น ส่วนร้อยละ 8.0 มีความรู้ความเข้าใจน้อย เพราะผู้ให้ข้อมูลนั้นอายุค่อนข้างมาก และไม่เคยเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการรับรู้

ตารางที่ 3 ร้อยละของประชาชน ของระดับความรู้ ของประชาชน

| ระดับความรู้ | จำนวน | ร้อยละ |
|----------------|-----------|--------------|
| ความรู้น้อย | 7 | 8.0 |
| ความรู้ปานกลาง | 52 | 59.8 |
| ความรู้มาก | 28 | 32.2 |
| รวม | 87 | 100.0 |

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการควบคุมและป้องกันไฟฟ้า

พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่อง ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมไฟฟ้าในระดับน้อย ส่วนประเด็นการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับน้อย ส่วนใหญ่ไม่ได้เสนอปัญหา หรือผลเสียอันตรายอันเกิดจากไฟฟ้าต่อชุมชนให้ทราบ ($\bar{X}=2.28$) และไม่ได้เข้าร่วมพูดคุย หรือปรึกษาในการควบคุมไฟฟ้ากับเจ้าหน้าที่ ($\bar{X}=2.54$) และการได้เคยเข้าร่วมประชุมเพื่อหาแนวทางการควบคุมไฟฟ้าของชุมชน ($\bar{X}=2.22$) แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการควบคุมไฟฟ้าน้อย จากการศึกษาพบว่า การประชุมในเรื่องของการควบคุมและป้องกันไฟฟ้าบ่อยครั้งทุกปี โดยเฉพาะช่วงก่อนฤดูแล้ง ในความคิดเห็นของชาวบ้านด้านการตัดสินใจหรือแสดงความคิดเห็นนั้นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้นำในชุมชนประชาชน มีหน้าที่รับฟังเท่านั้น ส่วนประเด็นการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด พบว่าการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ลักลอบฝ่าฝืนนั้นประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าผู้ลักลอบเหล่านั้นคือใคร

เมื่อพิจารณาแล้วการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยรวมแล้ว พบว่า ค่าคะแนนของการมีส่วนร่วม เฉลี่ยของประชาชน มีค่าเท่ากับ 0.57 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ย เท่ากับ 2.14 แสดงว่ากลุ่มประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 4 แสดงระดับคะแนนเฉลี่ยของ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการควบคุมและป้องกัน ไฟฟ้า

| การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการควบคุมและป้องกันไฟฟ้า | | | |
|--|-------------|-------------|--------------------|
| | \bar{X} | S.D. | ระดับการมีส่วนร่วม |
| 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ | | | |
| 1.1 ท่านได้เคยเข้าร่วมประชุมเพื่อหาแนวทาง การควบคุมไฟฟ้าของชุมชน | 2.51 | 1.02 | น้อย |
| 1.2 ท่านได้ตัดสินใจให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ลักลอบเผาป่า | 1.45 | 0.42 | น้อยที่สุด |
| 1.3 ท่านได้เข้าร่วมพูดคุย ปรีกษา ในการควบคุมไฟฟ้ากับเจ้าหน้าที่ | 2.54 | 0.93 | น้อย |
| 1.4 ท่านได้เสนอปัญหา หรือผลเสียหาย อันเกิดจากไฟฟ้า ต่อชุมชนได้ทราบ | 2.28 | 1.31 | น้อย |
| 1.5 ท่านได้ แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะแนวทาง ในการควบคุมไฟฟ้า | 2.22 | 1.30 | น้อย |
| ค่ารวมเฉลี่ย | 2.14 | 0.57 | น้อย |

การมีส่วนร่วมการปฏิบัติในการควบคุมและป้องกันไฟฟ้าของประชาชนทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประเด็นการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ส่วนใหญ่ ได้ อบรม / สัมมนา เกี่ยวกับการควบคุมป้องกัน ไฟฟ้า ($\bar{X} = 2.81$) ได้เข้าร่วมกับเจ้าหน้าที่ ตรวจสอบพื้นที่ป่าที่ถูกทำลายจาก ไฟฟ้า ($\bar{X} = 2.73$) และได้เข้าร่วมกิจกรรมควบคุมไฟฟ้า ($\bar{X} = 2.88$) ส่วนประเด็นการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับน้อย พบว่าประชาชนได้เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครควบคุม ป้องกันไฟฟ้าประจำหมู่บ้าน ($\bar{X} = 2.45$) และเข้าร่วมตรวจเวรยาม เฝ้าระวังไฟฟ้า ในช่วงฤดูแล้งน้อย

เมื่อพิจารณาแล้วการมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติโดยรวมแล้ว พบว่า ค่าคะแนนของการมีส่วนร่วม เฉลี่ยของประชาชน มีค่าเท่ากับ 0.17 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ยเท่ากับ 2.69 แสดงว่ากลุ่มประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 5 แสดงระดับคะแนนเฉลี่ยของ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ในการควบคุมและป้องกัน ไฟป่า

| การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการควบคุมและป้องกันไฟป่า | | | |
|--|-------------|-------------|--------------------|
| | \bar{X} | S.D. | ระดับการมีส่วนร่วม |
| 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ | | | |
| 2.1 ท่านได้ อบรม / สัมมนาเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันไฟป่า | 2.81 | 1.28 | ปานกลาง |
| 2.2 ท่านได้เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครควบคุม ป้องกันไฟป่า ประจำหมู่บ้าน | 2.45 | 1.12 | น้อย |
| 2.3 ท่านเข้าร่วมตรวจเวรยาม เผาไร่รังไฟป่า ในช่วงฤดูแล้ง | 2.56 | 1.20 | น้อย |
| 2.4 ท่านได้เข้าร่วมกับเจ้าหน้าที่ ตรวจสอบพื้นที่ป่าที่ถูกทำลายจากไฟป่า | 2.73 | 1.29 | ปานกลาง |
| 2.5 ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมควบคุมไฟป่า | 2.88 | 1.32 | ปานกลาง |
| ค่ารวมเฉลี่ย | 2.69 | 0.17 | ปานกลาง |

การมีส่วนร่วมในด้านผลประโยชน์ในการควบคุมและป้องกันไฟป่าของประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็นการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับมาก พบว่าการช่วยกันป้องกันไฟป่าเพราะกลัวสัตว์ป่าจะหมดสูญพันธ์ ($\bar{X}=4.18$) การได้เข้าร่วมกิจกรรมควบคุมไฟป่า เพราะเห็นว่าป่าถูกทำลาย ($\bar{X}=3.57$) และการเข้าร่วมกิจกรรมควบคุมไฟป่า ในแต่ละครั้งนั้น เพราะกลัวเพื่อนบ้านต่อว่าไม่เข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X}=3.77$) ส่วนประเด็นการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับน้อย การเข้าร่วมกิจกรรมควบคุมไฟป่า ทำให้เสี่ยงต่ออันตราย ($\bar{X}=1.83$) และการเสียสละเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมควบคุมไฟป่า ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของชาวบ้าน ($\bar{X}=2.48$) และการระดับน้อยที่สุดคือ เมื่อมีการดำเนินการควบคุมไฟป่า ชาวบ้านได้รับ ผลประโยชน์จากป่า เช่น เก็บหาของป่าได้มากขึ้น ($\bar{X}=1.47$) การควบคุมไฟป่าทำให้ ชาวบ้านมีรายได้จากการเก็บของป่าไปขาย ($\bar{X}=1.44$) ในการเข้าร่วมกิจกรรมควบคุมไฟป่ากับภาครัฐ ทำให้ชาวบ้านมีรายได้ เป็นค่าตอบแทน ($\bar{X}=1.10$) จากการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า ชาวบ้าน จากการที่มีการควบคุมไฟป่า ชาวบ้านมีความคิดเห็นทำให้เก็บของป่าได้น้อยลงเพราะว่าไฟป่าจะทำให้เห็ดหรือของป่าชนิดต่างๆ งอกออกหรือเจริญเติบโตหลังจากฝนตกในต้นฤดูฝน และจากการที่ไฟป่าลดน้อยลงทำให้ชาวบ้านบางส่วนมีรายได้จากการเก็บของป่ามาขายน้อยลง และไม่ได้รับประทานของป่า อีกทั้งยังให้ของป่ามีราคาแพงขึ้น

เมื่อพิจารณาแล้วการมีส่วนร่วมในด้านผลประโยชน์พบว่า ค่าคะแนนของการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของประชาชน มีค่าเท่ากับ 1.26 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ย เท่ากับ 2.73 แสดงว่า กลุ่มประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 6 แสดงระดับคะแนนเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในด้านผลประโยชน์ในการควบคุมและป้องกันไฟฟ้า

| การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการควบคุมและป้องกันไฟฟ้า | | | |
|---|-------------|-------------|--------------------|
| | \bar{X} | S.D. | ระดับการมีส่วนร่วม |
| 3. การมีส่วนร่วมในด้านผลประโยชน์ | | | |
| 3.1 เมื่อมีการดำเนินการควบคุมไฟฟ้า ชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากป่า เช่น เก็บหาของป่าได้มากขึ้น | 1.47 | 0.74 | น้อยที่สุด |
| 3.2 ชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรมไฟฟ้า เพราะไฟฟ้าส่งผลกระทบ ต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม | 2.90 | 1.31 | ปานกลาง |
| 3.3 การควบคุมไฟฟ้าทำให้ ชาวบ้านมีรายได้จากการเก็บของป่าไปขาย | 1.44 | 0.27 | น้อยที่สุด |
| 3.4 ในการเข้าร่วมกิจกรรมควบคุมไฟฟ้ากับภาครัฐ ทำให้ ชาวบ้านมีรายได้ เป็นค่าตอบแทน | 1.10 | 0.30 | น้อยที่สุด |
| 3.5 การดำเนินงานควบคุมไฟฟ้าของหมู่บ้านทำให้บ้านเรือนที่อยู่อาศัยของชาวบ้าน มีความปลอดภัยจากไฟป่ามากขึ้น | 4.63 | 0.73 | มากที่สุด |
| 3.6 การช่วยกันป้องกันไฟฟ้าเพราะกลัวสัตว์ป่าจะหมดสูญพันธุ์ | 4.18 | 0.98 | มาก |
| 3.7 ท่านคิดว่า การเข้าร่วมกิจกรรม ควบคุมไฟฟ้า ทำให้เสี่ยงต่ออันตราย | 1.83 | 1.11 | น้อย |
| 3.8 ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมควบคุมไฟฟ้า เพราะเห็นว่า ป่าถูกทำลาย | 3.57 | 1.24 | มาก |
| 3.9 การเข้าร่วมกิจกรรมควบคุมไฟป่า ในแต่ครั้งนั้น เพราะกลัวเพื่อนบ้านต่อว่าไม่เข้าร่วมกิจกรรม | 3.77 | 0.93 | มาก |
| 3.10 การเสียสละเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรม ควบคุมไฟฟ้า ส่งผล กระทบต่อการประกอบอาชีพของชาวบ้าน | 2.48 | 1.10 | น้อย |
| ค่ารวมเฉลี่ย | 2.73 | 1.26 | ปานกลาง |

การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ป้องกันไฟฟ้า เพื่อการควบคุมและป้องกันไฟฟ้าของประชาชนทั่วไปอยู่ในระดับมาก ประเด็นการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับมาก พบว่าส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากหอกระจายข่าว เอกสารสิ่งพิมพ์ และป้ายประกาศ ($\bar{X}=3.66$) และท่านได้แนะนำเพื่อนบ้าน ให้เลิกจุดไฟเผาป่า ($\bar{X}=4.02$) ส่วนประเด็นการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับปานกลาง พบว่าได้รับคำแนะนำ อบรม จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ($\bar{X}=3.26$) และเมื่อมีเหตุการณ์ไฟฟ้า มีการประกาศให้ชาวบ้าน เข้า ไปช่วยกันดับไฟฟ้า ($\bar{X}=2.97$)

เมื่อพิจารณาแล้วการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติโดยรวมแล้ว พบว่า ค่าคะแนนของการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของประชาชน มีค่าเท่ากับ 0.45 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ย เท่ากับ 3.48 แสดงว่ากลุ่มประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 7 แสดงระดับคะแนนเฉลี่ยของ การประชาสัมพันธ์ป้องกันไฟฟ้า ในการควบคุมและป้องกันไฟฟ้า

| การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการควบคุมและป้องกันไฟฟ้า | | | |
|---|-------------|-------------|--------------------|
| | \bar{X} | S.D. | ระดับการมีส่วนร่วม |
| 4. การประชาสัมพันธ์ป้องกันไฟฟ้า | | | |
| 4.1 ท่านได้รับคำแนะนำ อบรม จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ | 3.26 | 1.14 | ปานกลาง |
| 4.2 ท่านได้แนะนำเพื่อนบ้าน ให้เลิกจุดไฟเผาป่า | 4.02 | 0.74 | มาก |
| 4.3 ท่านได้รับข่าวสารจากหอกระจายข่าวเอกสารสิ่งพิมพ์ และป้ายประกาศ | 3.66 | 1.05 | มาก |
| 4.4 เมื่อมีเหตุการณ์ไฟฟ้า มีการประกาศให้ชาวบ้าน เข้าไปช่วยกันดับไฟฟ้า | 2.97 | 1.37 | ปานกลาง |
| ค่ารวมเฉลี่ย | 3.48 | 0.45 | มาก |

การมีส่วนร่วมในการทำแนวกันไฟ/การชิงเผา เพื่อการควบคุมและป้องกันไฟฟ้าของประชาชนทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง พบว่าส่วนใหญ่ ก่อนเผาไร่ หรือเศษใบไม้ ท่านได้ทำแนวกันไฟรอบๆ พื้นที่ ที่จะเผา ($\bar{X}=2.85$) และก่อนการชิงเผา ได้ทำแนวกันไฟรอบๆ และเผาเวลากลางวัน ($\bar{X}=3.29$) ส่วนประเด็นการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับมาก พบว่าได้ร่วมกันทำแนวป้องกันไฟรอบๆ หมู่บ้าน

เมื่อพิจารณาแล้วการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติโดยรวมแล้ว พบว่า ค่าคะแนนของการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของประชาชน มีค่าเท่ากับ 0.32 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ย เท่ากับ 3.20 แสดงว่ากลุ่มประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 8 แสดงระดับคะแนนเฉลี่ยของ การทำแนวกันไฟ/ การชิงเผา ในการควบคุมและป้องกันไฟป่า

| การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการควบคุมและป้องกันไฟป่า | | | |
|--|-------------|-------------|--------------------|
| | \bar{X} | S.D. | ระดับการมีส่วนร่วม |
| 5. การทำแนวกันไฟ/ การชิงเผา | | | |
| 5.1 ท่านได้ร่วมกันทำแนวป้องกันไฟรอบๆ หมู่บ้าน | 3.47 | 1.09 | มาก |
| 5.2 ก่อนเผาไร่ หรือเศษใบไม้ ท่านได้ทำแนวกันไฟรอบๆ พื้นที่ ที่จะเผา | 2.85 | 1.18 | ปานกลาง |
| 5.3 ก่อนการชิงเผา ท่านได้ทำแนวกันไฟรอบๆ และเผาเวลาลมสงบ | 3.29 | 1.23 | ปานกลาง |
| ค่ารวมเฉลี่ย | 3.20 | 0.32 | มาก |

การมีส่วนร่วมการดับไฟในการควบคุมและป้องกันไฟป่าของประชาชนทั่วไป อยู่ในระดับน้อย ประเด็นการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับน้อย พบว่าส่วนใหญ่ ได้เข้าไปช่วยเจ้าหน้าที่ดับไฟป่าเมื่อมี เหตุการณ์ไฟป่าเกิดขึ้น ($\bar{X}=2.37$) ได้เข้าไปช่วยเจ้าหน้าที่ดับไฟป่า เมื่อมีเหตุการณ์ไฟป่าเกิดขึ้น ($\bar{X}=1.85$) และเมื่อเกิดไฟป่า ท่านได้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ ดับไฟป่า ค่อยแนะนำเส้นทาง และช่วยอำนวยความสะดวก ($\bar{X}=2.44$)

เมื่อพิจารณาแล้วการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติโดยรวมแล้ว พบว่า ค่าคะแนนของการมีส่วนร่วมเฉลี่ยของประชาชน มีค่าเท่ากับ 0.32 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ย เท่ากับ 2.22 แสดงว่ากลุ่มประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 9 แสดงระดับคะแนนเฉลี่ยของ การดับไฟ ในการควบคุมและป้องกันไฟฟ้า

| การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการควบคุมและป้องกันไฟฟ้า | | | |
|---|-------------|-------------|--------------------|
| | \bar{X} | S.D. | ระดับการมีส่วนร่วม |
| 6. การดับไฟ | | | |
| 6.1 ท่านได้เข้าไปช่วยเจ้าหน้าที่ดับไฟฟ้า เมื่อมีเหตุการณ์ไฟฟ้าเกิดขึ้น | 2.37 | 1.27 | น้อย |
| 6.2 ท่านได้เข้าไปช่วยเจ้าหน้าที่ดับไฟฟ้า เมื่อมีเหตุการณ์ไฟฟ้าเกิดขึ้น | 1.85 | 1.12 | น้อย |
| 6.3 เมื่อเกิดไฟฟ้า ท่านได้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ดับไฟฟ้า ค่อยแนะนำเส้นทาง และช่วยอำนวยความสะดวก | 2.44 | 1.29 | น้อย |
| ค่ารวมเฉลี่ย | 2.22 | 0.32 | น้อย |

ผลกระทบด้านมลภาวะสุขภาพ จากไฟฟ้าของประชาชนทั่วไป อยู่ในระดับน้อย ประเด็นการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับน้อย พบว่าส่วนใหญ่ เมื่อเกิดควันไฟฟ้า มีผลกระทบต่อสุขภาพ โดยเฉพาะระบบทางเดินหายใจ เช่น หายใจไม่สะดวก ($\bar{X}=2.31$) และ เหตุการณ์ไฟฟ้าทำให้ชาวบ้านมีเป็น โรคภูมิแพ้ ($\bar{X}=1.85$) ส่วนระดับปานกลาง ผู้คนละออกจากไฟฟ้าทำให้น้ำที่ใช้อุปโภคบริโภค ของชาวบ้านเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ($\bar{X}=3.25$) และระดับมาก เมื่อการเกิดไฟฟ้าในแต่ละครั้งควันไฟทำให้ท่านรู้สึกระคายเคืองตา ($\bar{X}=3.50$) การศึกษาพบว่า เมื่อมีเหตุการณ์ไฟฟ้าเกิดขึ้น ชาวบ้านที่อยู่ใกล้กับบริเวณที่มีเหตุการณ์ไฟฟ้าและได้รับผลกระทบจากควันไฟฟ้า ก็จะมีอาการระคายเคืองตาโดยมีผู้มารักษาที่อนามัยตำบลบ้านปง ทั้งผู้ใหญ่และเด็กโดยปี 2550 มีผู้มารักษาอาการระคายเคืองตาจำนวนทั้งหมดของตำบลบ้านปง 22 ราย (อนามัยตำบลบ้านปง, 2550)

เมื่อพิจารณาแล้วผลกระทบด้านมลภาวะ สุขภาพ โดยรวมแล้ว พบว่า ค่าคะแนนของการมีส่วนร่วม เฉลี่ยของประชาชน มีค่าเท่ากับ 0.87 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ย เท่ากับ 2.48 แสดงว่ากลุ่มประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 10 แสดงระดับคะแนนเฉลี่ยของ ผลกระทบด้านมลภาวะ สุขภาพ จากไฟฟ้า

| การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการควบคุมและป้องกันไฟฟ้า | | | |
|---|-------------|-------------|-------------|
| | \bar{X} | S.D. | ผลกระทบ |
| 7. ผลกระทบด้านมลภาวะ สุขภาพ | | | |
| 7.1 การเกิดไฟฟ้าในแต่ละครั้งควั้นไฟทำให้ท่านรู้สึก ระคายเคืองตา | 3.50 | 0.88 | มาก |
| 7.2 เมื่อเกิดควั้นไฟฟ้า มีผลกระทบต่อสุขภาพโดยเฉพาะ ระบบทางเดินหายใจ เช่น หายใจไม่สะดวก | 2.31 | 0.70 | น้อย |
| 7.3 ผุ่นละอองจากไฟฟ้าทำให้น้ำที่ใช้อุปโภคบริโภค ของ ชาวบ้านเป็นอันตรายต่อสุขภาพ | 3.25 | 1.04 | ปานกลาง |
| 7.4 เหตุการณ์ไฟฟ้าทำให้ชาวบ้านมีเป็นโรคมะเร็ง | 1.85 | 0.67 | น้อย |
| 7.5 เมื่อมีเหตุการณ์ไฟฟ้าเกิดขึ้น ทำให้เด็ก ๆ ในหมู่บ้าน เกิดเจ็บป่วย | 1.49 | 0.76 | น้อยที่สุด |
| ค่ารวมเฉลี่ย | 2.48 | 0.87 | น้อย |

ตอนที่ 4 มุมความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรคของการควบคุมและป้องกันไฟฟ้า

จากการสัมภาษณ์ประชาชนและผู้ให้ข้อมูลหลักบ้านใหม่สันคะยอม พบว่า ในเรื่องของ ปัญหา อุปสรรค ทางสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ องค์กรประกอบภายใน เช่น ระดับการศึกษา วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อ อาชีพ และองค์กรประกอบภายนอก การรับรู้ข่าวสาร การมีส่วนร่วม ในการควบคุมไฟฟ้า อีกทั้งยังมีในเรื่องของการเมือง ได้แก่ ผลประโยชน์และผลกระทบ จาก นโยบายการควบคุมไฟฟ้า ระบบเกษตร การใช้ที่ดินและการยึดถือครองที่ดิน โดยแยกละเอียดได้ ดังนี้

1. การเข้าร่วมกิจกรรมควบคุมและป้องกันไฟฟ้าของชาวบ้านใหม่สันคะยอม

การควบคุม ไฟฟ้าที่ผ่านมาเป็นการดำเนินการ โดยหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ หน่วยพิทักษ์ป่า อุทยานแห่งชาติสุเทพ-ปุย (น้ำตกศรีสังวาลย์) หน่วยจัดการป่าต้นน้ำแม่ป่าไทร เพื่อที่จะป้องกัน พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าต้นน้ำ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และอื่นๆ ที่เป็นพื้นที่ป่า ของรัฐ รวมทั้งการควบคุมการลุกลามของไฟฟ้าเข้าไปในหมู่บ้านชุมชนของราษฎรที่อาศัยติดแนว ชายป่าต่างๆ

โดยขอความร่วมมือกับผู้อยู่ใหญ่บ้านเพื่อเชิญชวนประชาชนบ้านใหม่สันคยอมมาร่วมทำกิจกรรม โดยจะถือโอกาสในวันสำคัญต่างๆ เช่น 12 สิงหาคม 5 ธันวาคม หรือวันสำคัญก่อนเข้าฤดูแล้งของชุมชนมาทำกิจกรรมร่วมกัน กิจกรรมการควบคุมไฟฟ้าที่หน่วยงานของรัฐดำเนินการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมประกอบ ด้วยกิจกรรมการควบคุมไฟฟ้าตามที่หน่วยงานของรัฐ ดำเนินการ ประกอบด้วย กิจกรรมการทำแนวกันไฟ การลาดตระเวนหาไฟฟ้า การป้องกันการลักลอบเผาป่า การดับไฟฟ้า การอบรมอาสาสมัครป้องกันไฟฟ้าและกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นกิจกรรมที่หน่วยควบคุมไฟฟ้าปฏิบัติเป็นประจำทุกปี

1.1 กิจกรรมทำแนวกันไฟและการทำความสะอาดแนวกันไฟ เป็นกิจกรรมที่หน่วยควบคุมไฟฟ้าได้ปฏิบัติเป็นประจำ โดยใช้เครื่องมืออุปกรณ์ไฟฟ้าถ่างเป็นแนวยาวตามแนวเขตป่าที่ติดกับหมู่บ้าน มีความกว้างประมาณ 4 เมตร เพื่อหยุดยั้งการลุกลามของป่าไม่ให้เข้ามาในพื้นที่เกษตรกรรมและเขตหมู่บ้าน โดยจะทำกิจกรรมดังกล่าวในช่วงหน้าแล้งของทุกปี คือเดือนมกราคม – เมษายน และในกิจกรรมการทำความสะอาดแนวกันไฟ เป็นการถางและกวาดเศษไม้ใบไม้ ที่มาทับถมแนวกันไฟ

1.2 การแจ้งเหตุไฟฟ้า เป็นการขอความร่วมมือจากชุมชนบริเวณรอบๆ พื้นที่รับผิดชอบของหน่วยควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่ โดยขอให้ชุมชนช่วยแจ้งเหตุหากพบเห็นไฟฟ้าเกิดขึ้น เนื่องจากหน่วยไฟฟ้ามีกำลังคนไม่เพียงพอในการออกลาดตระเวนไฟฟ้า จึงมีการติดป้ายรณรงค์แจ้งเหตุและมีเบอร์โทรศัพท์ติดต่อหน่วยงานได้ทันที หรือบางกรณีชาวบ้านจะมาแจ้งเหตุไฟฟ้ากับเจ้าหน้าที่ที่หน่วยไฟฟ้าหากเดินทางผ่านและพบเห็นไฟฟ้าเกิดขึ้น

1.3. การลาดตระเวนตรวจหาไฟฟ้าและการป้องกันการลักลอบเผาป่า กิจกรรมนี้เป็นการปฏิบัติงานของหน่วยงานควบคุมไฟ โดยการแบ่งกำลังเจ้าหน้าที่ออกเดินลาดตระเวนประมาณชุดละ 5 – 7 นาย มีการผลัดเปลี่ยนกันตลอด 24 ชั่วโมง โดยเฉพาะในช่วงเดือนมกราคม – เมษายน ดังนั้น กิจกรรมดังกล่าวจึงยากแก่การขอความร่วมมือกับชาวบ้านเพราะเป็นกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติตลอดทั้งกลางวันและกลางคืน รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่เสี่ยงอันตรายทางหน่วยงานไฟฟ้าไม่มีงบประมาณในการจ้าง

1.4. การประชาสัมพันธ์ป้องกันไฟฟ้า กิจกรรมนี้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานไฟฟ้า โดยเจ้าหน้าที่ไฟฟ้าจะออกณรงค์ประชาสัมพันธ์ป้องกันไฟฟ้าโดยการแจกเอกสาร พบปะ พูดคุย สร้างความคุ้นเคยกับชุมชน เพื่อสร้างความร่วมมือในการป้องกันไฟฟ้า กิจกรรมนี้เจ้าหน้าที่จะออกปฏิบัติ เดือนมกราคม – เมษายน จะมีการออกประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลไฟฟ้าเดือนละประมาณ 2 – 3 ครั้ง เพราะมีไฟฟ้าเกิดขึ้นบ่อยๆ บางครั้งประชาชนจะแจ้งเหตุไฟฟ้าแก่เจ้าหน้าที่ในช่วงที่กำลังพบปะพูดคุยในช่วงออกประชาสัมพันธ์ ในบางกรณีเจ้าหน้าที่จะเข้าประชุมประจำเดือนกับประชาชนและพูดคุยเชิญชวนให้ร่วมกันป้องกันไฟฟ้าด้วย

1.5. การอบรมอาสาสมัครป้องกันไฟฟ้า หน่วยงานควบคุมไฟฟ้าจะขอความร่วมมือกับผู้ใหญ่บ้านของชุมชน เพื่อจัดตัวแทนชุมชนละ 2 – 3 คนเข้าร่วมอบรมอาสาสมัครป้องกันไฟฟ้าและขยายต่อความรู้ที่ได้นำไปสู่สมาชิกในชุมชน เป็นกิจกรรมที่จัดโดยองค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกับหน่วยงานควบคุมไฟฟ้า เพื่ออบรมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องไฟฟ้า เช่น ความหมาย และ สาเหตุ ผลกระทบจากไฟฟ้า สถานการณ์ไฟฟ้าในปัจจุบัน รวมทั้งมีภาคปฏิบัติดับไฟฟ้าโดยใช้อุปกรณ์ดับไฟฟ้าจริง เป็นการเผาพื้นที่ป่าในบริเวณหนึ่งๆ ที่จัดเตรียมไว้พร้อมทำแนวกันไฟไว้แล้วและให้ผู้เข้าอบรมฝึกดับไฟฟ้าจริง กิจกรรมนี้จัดอบรมเป็นช่วงๆ ก่อนหน้าแล้งหรือก่อนเดือนมกราคม

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค การควบคุมและป้องกัน ไฟฟ้า

จากการสัมภาษณ์ประชาชนบ้านใหม่สันกะยอมและผู้ให้ข้อมูลหลักโดยแยกเป็นรายละเอียด พบว่า

2.1 ปัญหา อุปสรรคการควบคุมและป้องกัน ไฟฟ้า จากการให้ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก มีชาวบ้านบางส่วน บุกรุกพื้นที่ป่าในการเกษตร และยังคงอาชีพในการเก็บของป่า ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดไฟป่าขึ้นได้ จากการกระทำของประชาชนกลุ่มนี้เป็นผลกระทบสร้างความเดือนร้อน ในวงกว้าง และไม่สามารถจะติดตามจับกุมได้เพราะประชาชนกลุ่มนี้จะมีวิถีชีวิตอยู่กับป่า รู้วิธีเส้นทางหลบหนี อีกทั้งมีวิธีการที่แยบยล โดยสืบทอดตามภูมิปัญญา มาแต่ดั้งเดิม โดยเฉพาะหน้าแล้งหรือช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายนนั้น ชาวบ้านจะเข้าป่าเพื่อไปหารังมดแดง โดยวิธีการเก็บไข่มดแดงนั้น คือการใช้ไฟเผารังให้มดแดงตาย เพื่อจะได้เก็บไข่มดแดงง่ายขึ้น การใช้ไฟเผารังมดแดงนั้นทำให้ไฟนั้นลุกลามไปไม้กิ่งไม้แห้ง ประกอบกับอากาศที่ร้อนทำให้ไฟลุกลามไปอย่างรวดเร็ว อยากต่อการดับไฟ และการจุดไฟเพื่อล่าสัตว์ หรือการจุดไฟเพื่อต้องการให้เห็ดถอบหรือผักหวานออกดอกออกผลขึ้นมาในต้นฤดูฝน โดยทราบว่า วิธีการจุดไฟที่ใช้มาแต่ดั้งเดิมนั้น โดยภาษาชาวบ้าน เรียกว่า “ไฟเย็น” คือการจัดทำอุปกรณ์ในภูมิปัญญาของชาวบ้านเอง โดยใช้รูปและไฟชี (ไฟโซ่) นำมาผูกมัดรวมกัน แล้วจุดรูปปักทิ้งไว้โดยมีใบไม้กิ่งไม้แห้งที่ง่ายต่อการติดไฟ กองทับบริเวณรอบๆ แล้วก็ใช้เวลาก่อนรูปจะถึงบริเวณจนวนเดิมกลับออกมาจากป่า ซึ่งยากต่อการจับกุมและหาหลักฐาน ดังเช่น รูปภาพประกอบที่ 4 และ ภาพที่ 5



ภาพที่ 4 (การจำลอง) การจุดรูปทึงไว้ในป่าแล้วเดินออกจากป่า



ภาพที่ 5 (การจำลอง) เมื่อเวลาผ่านไป รูปก็จะลุกลามมาถึงตำแหน่ง ที่ทำให้เกิดประกายไฟลุกขึ้น โดยมีกองใบไม้ใหม่แห้งแห้งทับถมอยู่บริเวณรอบๆ

ส่วนการเก็บของป่า เช่นเห็ดถอบ หรือ ผักหวาน ใบตอง ฯลฯ ของประชาชนบ้านใหม่สันคะยอมนั้นเป็นเรื่องปกติ ไม่ได้ผิดปกติอะไร เพราะช่วงฤดูในการเก็บนั้นอยู่ในช่วงฤดูฝนยากต่อการเกิดไฟป่า จึงไม่เป็นที่สังเกตหรือข้อสงสัยมากนักเมื่อประชาชนเข้าไปในป่าในช่วงนี้ เมื่อเทียบกับช่วงเวลาน้ำแล้งแล้ว

2.2 ปัญหาอุปสรรคอีกประการหนึ่ง คือ ความขัดแย้งของการจัดการ ไฟป่า สาเหตุมาจากการประกาศพื้นที่เขตป่าสงวนหรือพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ฯ ทำให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นไม่เข้าใจ กับหน่วยงานภาครัฐที่เข้าไปจัดการ จึงก่อให้เกิดความขัดแย้ง ระหว่างประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐ และยังเกิดความขัดแย้งกันระหว่างชาวบ้านในชุมชนเดียวกันที่ไม่ยอมรับในความคิดเห็นและมุมมองของคนในชุมชน ซึ่งมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ดังกรณีในภาพประกอบที่ 6



ภาพที่ 6 ชาวบ้านตำบลบ้านปง ได้อธิบายสาเหตุการบุกรุกใช้พื้นที่ป่าให้นายอำเภอหางดง

ได้ทราบว่า ได้ใช้พื้นที่ป่านี้ในการทำเกษตร มาก่อนที่หน่วยงานของรัฐจะกำหนดให้เป็นเขตพื้นที่ป่าสงวน เพื่อทวงสิทธิในการใช้พื้นที่ป่าคืน

2.3 ส่วนหนึ่งก็เป็นการจัดการทางอ้อม คือการจัดตั้งมวลชนกลุ่มต่างๆ ในตำบล เช่นด้านธรรมชาติ กลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ กลุ่มชมรมการท่องเที่ยว โดยการสร้างจิตสำนึกที่ดี แก่สมาชิกในกลุ่ม จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อีกส่วนหนึ่งคือกลุ่มด้านอาชีพ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มพัฒนาอาชีพดีเลิศ กลุ่มเกษตร กลุ่มจักสาน กลุ่มเย็บผ้า กลุ่ม อสม. และกลุ่มสร้างสุขภาพ กลุ่มอาชีพนี้เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนบ้านใหม่สันคะยอมมีรายได้เสริม มากกว่าอาชีพเสริมในการเก็บของป่าไปขาย (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปง, 2550) กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยลดกิจกรรมการใช้ประโยชน์จากป่าลดลง เห็นความสำคัญของป่าเพิ่มขึ้น สร้างความสามัคคีและรายได้

ปัญหาอุปสรรคได้แก่การขาดการติดตามผลและขาดงบประมาณสนับสนุน อีกทั้งวิสัยทัศน์ของผู้บริหารส่วนท้องถิ่นด้วย ว่าได้เร่งเห็นถึงความสำคัญของโครงการมากน้อยแค่ไหน ส่วนใหญ่แล้วโครงการจะจะสิ้นสุดไปกับการหมดวาระของผู้บริหารท้องถิ่นนั้น เมื่อมีผู้บริหารท่านใหม่ขึ้นมา ก็ปรับเปลี่ยนวิธีการไป ทำให้โครงการไม่ต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้ทำให้โครงการสิ้นสุดลง ส่วนโครงการที่สำเร็จ เนื่องจากหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย และกรรมการในกลุ่มร่วมมือกันอย่างจริงจัง และประคับประคองในกลุ่มของตนเองดำเนินการต่อไปได้

2.4 มีการตั้งข้อสังเกตจากประชาชนบ้านใหม่สันคะยอมเองว่าอาจเป็นไปได้ว่า ต้นเหตุของไฟฟ้าไม่ได้อยู่ที่ประชาชนในชุมชนบ้านใหม่สันคะยอมหรือประชาชนในตำบลบ้านปาง แต่ต้นเหตุน่าจะมาจากการเข้ามาอยู่ของแรงงานคนต่างด้าวที่เพิ่มมากขึ้น โดยจากการจ้างงานของ นายทุนให้เข้ามาดูแลทำไร่นาทำสวน หรือกรณีมาดูแลบ้านพักต่างๆ เพราะคนกลุ่มนี้จะไม่ได้รับรักและ ห่วงหาพื้นที่ป่าหรือทรัพยากรธรรมชาติเหมือนกับประชาชนที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์และ จากการให้ข้อมูลข่าวสารและกฎระเบียบข้อห้ามต่าง ๆ อีกทั้งไม่ได้รับผลกระทบจากไฟฟ้า เพราะ ไม่ใช่ถิ่นฐานต้นกำเนิดของตนเอง กิจกรรมการดำรงชีวิตของคนต่างด้าวนั้น เช่นการหาของป่า การ ล่าสัตว์ การเผาขยะเผาใบไม้กิ่งไม้โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือการจุดไฟเพื่อประกอบอาหาร ล้วนแต่ เป็นกิจกรรมในการดำรงชีวิตของแรงงานต่างด้าวที่ไม่ได้แตกต่างกับวิถีชีวิตของคนไทยในชุมชน มากนัก และกิจกรรมเหล่านี้ล้วนแต่เป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดไฟฟ้าถ้ากระทำอย่างไม่ระมัดระวัง หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์

3. กรณีจากการสัมภาษณ์เชิงลึก เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ

จากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่หน่วยพิทักษ์ป่าอุทยานแห่งชาติ สุเทพ – ปุย (น้ำตกศรีสังวาล) และเจ้าหน้าที่ หน่วยจัดการป่าต้นน้ำแม่नाไทย โดยมีความคิดเห็นว่า การเข้าไปใช้ประโยชน์ใน พื้นที่ป่าของบ้านใหม่สันคะยอมนั้น ไม่ได้อยู่เพียงแค่บริเวณหมู่บ้านเท่านั้น มีการกระจายการใช้ พื้นที่ห่างออกไปจากหมู่บ้านประมาณ 2-4 กิโลเมตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ปัญหา อุปสรรค การควบคุมและป้องกันไฟฟ้า ดังกรณีการปลุกกระดมของ นายทุนที่ลักลอบตัดไม้ให้ประชาชนเข้าใจว่าการตั้งหน่วยดูแลการลักลอบเผาป่าและการสกัดกั้นใน เส้นทางลำเลียงไม้ นั้น ไม่ใช่เป็นเหตุผลของเจ้าหน้าที่ แต่เป็นการตั้งหน่วยเพื่อเรียกเก็บค่าผ่านทางของประชาชนในการลำเลียงพืชผลทางการเกษตร ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่กับ ประชาชน จนเกิดเหตุการณ์ลักลอบทำลายจุดที่ตั้งหน่วย ดังรูปภาพที่ 7 รูปภาพที่ 8



ภาพที่ 7 (วันที่ 11 มิถุนายน 2551) การลักลอบทำลายหน่วยดูแลการลักลอบเผาป่าและการสกัดกั้น
ในเส้นทางการลำเลียงไม้



ภาพที่ 8 (วันที่ 24 สิงหาคม 2551) หน่วยดูแลการลักลอบเผาป่าและการสกัดกั้นในเส้นทางการ
ลำเลียงไม้ นั้น ได้รับการซ่อมแซม

3.2 ปัญหาอุปสรรค การควบคุมและป้องกัน ไฟป่า ที่เกิดจากนายทุนหรือผู้มีอำนาจบารมี ผู้มีอิทธิพลและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในหน่วยงานอื่นทำการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อสร้างอยู่อาศัย ซึ่งยากต่อการห้ามปราม เพราะว่าส่วนใหญ่แล้วจะไม่ค่อยเจอนายทุนจะพบแต่ผู้ที่มาดูแลและผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ระดับล่างนั้นค่อนข้างจะเกรงกลัวบารมี ทำให้ยากต่อการปราบปราม ดังเช่นรูปภาพ 9 และภาพที่ 8 การบุกรุกพื้นที่ป่า เพราะการบุกรุกพื้นที่ป่า ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ไฟป่า เพราะการทำกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นการแผ้วถางป่า การเผาเศษใบไม้กิ่งไม้แห้ง และการเผาขยะ เป็นต้น



ภาพที่ 9 นายอำเภอหางดง สั่งการให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ สุเทพ-ปุย ให้ดำเนินการในเรื่องของการบุกรุกพื้นที่ป่าตรงบริเวณยอดเขาในพื้นที่ป่าตำบลบ้านปง ตรงบริเวณจุดที่ยืนอยู่ ซึ่งทำการตัดไม้ การเผา และแผ้วถางป่า



ภาพที่ 10 การบุกรุกพื้นที่ป่าที่ติดกับพื้นที่ของตัวเองโดยการย้ายเสา โหนดที่ดินเข้าไปในเขตพื้นที่ป่า

แต่อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน หลังจากที่มีแนวทางการจัดการทรัพยากรประกอบกับการจัดการของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องทำให้ความขัดแย้งลดน้อยลง โดยดำเนินการผ่านผู้นำชุมชนซึ่งเป็นหน่วยงานย่อยระดับรากหญ้าที่มีความสำคัญในการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น

3.3 สาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือการจุดไฟเผาขยะของประชาชนใกล้กับบริเวณพื้นที่ป่า หรือ การจุดไฟเผาเศษกิ่งใบไม้ในไร่ในสวน หรือการจุดไฟเพื่อการประกอบอาหารในการทำกิจกรรมในป่า ดังเช่นรูปภาพประกอบที่ 8 รูปภาพประกอบที่ 11 รูปภาพประกอบที่ 12 และรูปภาพประกอบที่ 13



ภาพที่ 11 การลักลอบจุดไฟเผาขยะ บริเวณพื้นที่ป่า ตำบลบ้านปาง



ภาพที่ 12 การจุดลักลอบจุดไฟเผาขยะ บริเวณพื้นที่ป่า ตำบลบ้านปาง



ภาพที่ 13 ร่องรอยการจุดไฟเพื่อการประกอบอาหารของการทำกิจกรรมในบริเวณพื้นที่ป่า ตำบลบ้านปาง



ภาพที่ 14 การจุดไฟเผาเศษกิ่งใบไม้ในไร่ในสวน ใกล้กับพื้นที่ป่า ตำบลบ้านปาง

3.4 การขาดงบประมาณในการสนับสนุน จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่หน่วยของรัฐพบว่า ได้รับงบประมาณในการสนับสนุนในเรื่องของค่าจ้างแรงงานหรือค่าตอบแทนแก่ชาวบ้านในการเข้าร่วมกิจกรรมในการควบคุมและป้องกันไฟป่านั้นมีน้อยมาก ทำให้ชาวบ้านที่เข้าร่วมกิจกรรมในการควบคุมไฟป่ามีจำนวนน้อยมากเพราะไม่ได้รับค่าตอบแทน อีกทั้งการควบคุมและป้องกันไฟป่ามีระยะเวลาดำเนินการค่อนข้างนาน โดยจะเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึงเมษายนของทุกๆ ปี เป็นเหตุผลที่ทำให้ชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรมน้อยมาก โดยจะเข้าร่วมในช่วงเริ่มต้นดำเนินการ เท่านั้น

4.3 สรุปองค์ประกอบภายในและองค์ประกอบภายนอก

4.1 องค์ประกอบภายใน

1) การศึกษา จะเห็นความเปลี่ยนแปลงได้ว่าประชาชนบ้านใหม่สันคะยอมได้รับโอกาส ด้านการศึกษาในระดับที่สูงกว่าเดิม สาเหตุดังกล่าวจึงเป็นส่วนหนึ่งส่งผลให้ประชาชนอายุ ระหว่าง 20 -35 ปี ขึ้นไปที่มีความรู้ก็จะมีโอกาสที่จะมีอาชีพรองรับหลากหลายมากขึ้น โดย หลีกเลี่ยงการ ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับป่า อีกทั้งการเดินทางไปทำงานพื้นที่อื่นหรือต่างจังหวัด ทำให้การเข้าไปพึ่งพาพื้นที่ป่าและทรัพยากรในป่าลดน้อยลง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการ ประกอบอาชีพ และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ไฟป่าลดน้อยลง

2) อาชีพ แต่เดิมประชาชนบ้านใหม่สันคะยอมจะทำไรหมุนเวียนเปลี่ยนที่เพาะปลูกอัน ถือเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาติพันธุ์ หรือการลูกกล้าเข้าไปในพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร เมื่อมีการ กำหนดพื้นที่ทำกินไม่ให้ขยายกว้างลูกกล้าเข้าไปในพื้นที่ป่าสงวนหรือเขตพื้นที่ป่าอุทยานแห่งชาติ คอยสุเทพ – ปุย อุทยานแห่งชาติออบขาน ทำให้ประชาชนปรับเปลี่ยนระบบการทำเกษตรอย่าง เข้มข้น นำไปสู่ปัญหาดินเสื่อมคุณภาพ การแก้ปัญหาของชาวบ้านก็คือการใช้สารเคมีและ เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาส่งผลกระทบต่อในเรื่องของสารเคมีตกค้างในพืชผลทางเกษตร แต่ผลดีของ การประกาศเขตพื้นที่สงวนหรือเขตพื้นที่ป่าแห่งชาติ ๆ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านวิถีการดำเนิน ชีวิต ทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ของประชาชนให้สอดคล้องกับข้อบังคับที่กำหนดขึ้น ถึงแม้ ประชาชนจะเปลี่ยนแปลงอาชีพจากทำไร่ทำสวน เข้าสู่การขายแรงงานให้กับภาคอุตสาหกรรม แต่ก็ ทำให้การบุกรุกพื้นที่ป่าและเหตุการณ์ไฟป่าลดน้อยลง

3) วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ โดยกลุ่มชาวบ้านอายุประมาณ 40 ปีขึ้นไป ยังมี วิถีชีวิตที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ยังคงดำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมตามวัฒนธรรม ประเพณีและ ความเชื่อของชุมชน ยังคงอาชีพในการเก็บของป่าซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดไฟป่าขึ้นได้ แต่อย่างไร แล้วจำนวนชาวบ้านเหล่านี้ก็มีจำนวนลดน้อยลง อีกทั้งเป็นผลจากอายุที่มากขึ้น ความพร้อมของ ร่างกายย่อมไม่สามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างเหมือนเช่นเดิม ผลเหล่านี้ก็ทำให้เกิดเหตุการณ์ไฟป่า ลดน้อยลง

4.2 องค์ประกอบภายนอก

สิ่งที่ได้สรุปข้างต้นเกี่ยวกับ ความรู้ ความเข้าใจ การมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟป่า ด้านการตัดสินใจ การปฏิบัติ ด้านผลประโยชน์ และผลกระทบ จากการสอบถามแล้วนั้น ยังมี องค์ประกอบภายนอก นอกเหนือจากนี้คือ

1) การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการควบคุมและป้องกันไฟป่า ประชาชนจะได้รับ ข้อมูลข่าวสารจากทางตรงก็คือการประชุมเกี่ยวกับการควบคุมไฟป่าหรือการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการ ควบคุมป้องกันไฟป่า เช่น การร่วมกันทำแนวกันไฟ การเผาใบไม้กิ่งไม้แห้ง นอกจากนี้ ก็คือ การใช้ป้ายประชาสัมพันธ์ของทางราชการในหมู่บ้านหรือป้ายโฆษณาที่มีข้อความพร้อมรูปภาพ

ติดตามริมทางเดินในป่าหรือเส้นทางหลักตามหมู่บ้านโดยการจัดทำขององค์การบริหารส่วนตำบล การให้ความรู้เกี่ยวกับไฟฟ้าเช่นการให้ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ใช้เสียงตามสายในการ ประชาสัมพันธ์ ส่วนสถาบันการศึกษา โดยมีโรงเรียนบ้านปาง โรงเรียนวัดศิริเจตศุนย์ โรงเรียนวัด ประชาเกษม ก็จะมีเจ้าหน้าที่คอยให้ความรู้ความเข้าใจแก่เด็กนักเรียน ถึงในโรงเรียน และเมื่อมี เหตุการณ์ไฟฟ้าเกิดขึ้นก็จะแจ้งเหตุให้ชาวบ้านได้ทราบ ทางเสียงตามสาย แต่ส่วนใหญ่แล้ว ชาวบ้านจะรับรู้ด้วยตนเองเช่น จากการได้ยินเสียงรถดับเพลิง หรือการเห็นไฟฟ้าอย่างเจนเมื่อเกิด ไฟฟ้า

2) การประกาศนโยบายการควบคุมไฟฟ้า จากเห็นได้ว่าการประกาศพื้นที่ป่าเป็นเขต สงวน หรือเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ทำให้วิถีชีวิตของประชาชนบ้านใหม่สันตะยอมถูกปรับให้มีความ สัมพันธ์กับนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากร โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ ทั้งนี้ นโยบายดังกล่าวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบุกรุกพื้นที่ป่า ในการทำเกษตรและการใช้ที่ดิน ของชาวบ้านลดน้อยลง

3) การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในการควบคุมหรือป้องกันไฟฟ้านั้น ส่วนใหญ่จะเป็น นักการเมืองท้องถิ่นที่ดำรงตำแหน่ง เช่น นายกองตำบลหรือการบริหารส่วนตำบล หรือสมาชิกองค์การ บริหารส่วนตำบล กลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้านอสม.ซึ่งส่วนใหญ่ แล้วก็ป็นภรรยาหรือลูกหลานของนักการเมืองท้องถิ่น เปรียบเสมือนว่าการเข้าร่วมกิจกรรมนี้เป็นการ รักษาฐานเสียง หรือสร้างผลงาน และอีกกลุ่มก็คือนักการเมืองที่ต้องการหาเสียงเพื่อลงชิง ตำแหน่งในสมัยต่อไป และคนกลุ่มนี้โดยส่วนใหญ่แล้วจะมีเงินเดือนจากตำแหน่ง หรือเงิน สนับสนุน และส่วนใหญ่แล้วจะมีฐานะที่ดี ถือว่าการทำกิจกรรมนี้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และ ประโยชน์ในด้านการเมือง ส่วนประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมโดยความตั้งใจนั้นมีส่วนน้อยมาก และ จากการสอบถามชาวบ้านพบว่า ประชาชนเห็นว่าควรเป็นเรื่องของผู้นำท้องถิ่น ทั้งฝ่ายบริหารก็คือ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและฝ่ายปกครองก็คือกำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งได้รับเลือกมาจากชาวบ้าน แล้วควรจะต้องทำหน้าที่สร้างผลงาน และมีความคิดเห็นเช่นเดียวกับการสังเกตของผู้ศึกษาว่า เป็น เรื่องของนักการเมืองระดับท้องถิ่น เช่น นายกองตำบลหรือการบริหารส่วนตำบล หรือผู้ที่ต้องการจะเป็น นักการเมืองท้องถิ่น หรือจะลงสมัครในสมัยต่อไป ซึ่งคนกลุ่มนี้ก็จะป็นเครือข่ายของนักการเมือง เอง รวมแล้วก็ประมาณ 30 คน แต่ถ้าเป็นกิจกรรมทั้งตำบลก็จะมีมากขึ้นเพียงพอกับการทำกิจกรรม เพราะความคิดของชาวบ้านมองว่าคนกลุ่มนี้ควรมาเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างผลงาน และเมื่อเกิด เหตุการณ์ไฟฟ้าขึ้น กลุ่มคนเหล่านี้ควรจะเข้าไปดับไฟฟ้าแทนชาวบ้าน เพื่อสร้างผลงานให้ ประชาชนได้รับรู้ โดยนักการเมืองเหล่านี้จะประกาศผลงานของตัวเองอยู่เสมอทั้งภาพถ่ายและการ บอกเล่าว่าได้ทำกิจกรรมอะไรบ้างเพื่อชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ โดยที่ชาวบ้านไม่ต้องไป พบเห็นด้วยตาตนเองก็ได้ ส่วนนักการเมืองคนไหนไม่มาสร้างผลงาน ก็จะเป็นที่ทราบกันว่าจะ ไม่ได้รับเลือกในครั้งต่อไป ทำให้เห็นว่ากลุ่มที่เป็นผู้กระทำให้เกิดไฟฟ้าขึ้นอย่างแท้จริงนั้นไม่ได้

เข้าร่วมกิจกรรมในการควบคุมและป้องกันไฟฟ้า ไม่ได้ทราบถึงผลกระทบของไฟฟ้า หรือ
จิตสำนึก และการตระหนักของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

อย่างไรก็ตามผลของการเกิดไฟฟาลดน้อยลงนั้นก็ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นด้วยโดยเฉพาะ
หน่วยงานภาครัฐ องค์กรชุมชน และประชาชนท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือ ไม่ปฏิบัติดูแลอย่างเข้มงวด
การเกิดไฟฟ้าที่ลดน้อยลง ก็จะไม่เกิดขึ้น



ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved